

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Vojtěcha Šimíčka a soudců JUDr. Josefa Baxy, JUDr. Jakuba Camrdy, JUDr. Zdeňka Kühna, JUDr. Radana Malíka, JUDr. Jana Passera a JUDr. Petra Průchy, v právní věci navrhovatele: **vláda**, se sídlem nábr. E. Beneše 4, Praha 1, zastoupené JUDr. Tomášem Sokolem, advokátem se sídlem Sokolská 60, Praha 2, proti odpůrci: **Dělnická strana**, se sídlem Ciolkovského 853, Praha 6, o návrhu na rozpuštění politické strany,

t a k t o :

- I.** Politická strana Dělnická strana **se rozpouští.**
- II.** Likvidátorem **se určuje** Mgr. Radslav Janeček, advokát, se sídlem Bubeníčкова 44, Brno.
- III.** Navrhovateli **se nepřiznává** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Nejvyšší správní soud (dále též „Soud“) s ohledem na rozsah odůvodnění tohoto rozsudku a pro lepší orientaci v něm ho podrobně strukturoval a tuto strukturu vtělil do následujícího obsahu:

OBSAH

I. Návrh vlády včetně jeho doplnění	odstavce	1-4
I.1 Programová orientace Dělnické strany		5-22
I.2 Ochranné sbory (OS)		23-29

I.3	Propojení Dělnické strany s dalšími subjekty	30-43
I.4	Osobní charakteristiky představitelů Dělnické strany	44-58
I.5	Veřejné akce Dělnické strany	59-93
I.6	Shrnutí návrhu	94-100
II.	Vyjádření Dělnické strany	101-107
II.1	Vyjádření k programatice	108-117
II.2	Vyjádření k Ochranným sborům (OS)	118-119
II.3	Vyjádření ke spolupráci s jinými subjekty	120-121
II.4	Vyjádření k osobním charakteristikám představitelů	122
II.5	Vyjádření k veřejným akcím	123-156
II.6	Shrnutí vyjádření	157-159
III.	Průběh řízení před Soudem	
III.1	Činnost Soudu po podání návrhu	160-163
III.2	Jednání	
III.2.1	Vyjádření vlády	164-170
III.2.2	Vyjádření Dělnické strany	171-176
III.2.3	Provedené důkazy	177-182
III.2.4	Konečné návrhy	
III.2.4.1	Vláda	183-189
III.2.4.2	Dělnická strana	190-195
IV.	Projednatelnost návrhu	
IV.1	Pravomoc Soudu	196-202
IV.2	Překážka věci rozhodnuté	203-221
IV.3	Ochranná lhůta	222-225
V.	Posouzení věci Soudem	
V.1	Právní rámec	226-236
V.2	Programová orientace Dělnické strany	
V.2.1	Program	237-262
V.2.2	Naplňování programu	263-324
V.2.3	Zhodnocení programatiky	325-328
V.3	Nacionální socialismus	
V.3.1	Programatika a projevy	329-346
V.3.2	Symbolika	347-367
V.4	Ochranné sbory DS	368-384
V.5	Propojení Dělnické strany s jinými subjekty	385-390
V.5.1	Národní odpor	391-446
V.5.2	Autonomní nacionalisté	447-466
V.5.3	Resistance Women Unity	467-473
V.5.4	Národní korporativismus	474-476
V.5.5	Dělnická mládež	477-480
V.5.6	Zhodnocení spolupráce DS s označenými subjekty	481-487
V.6	Veřejné akce za účasti Dělnické strany	488-612
V.6.1	Zhodnocení veřejných akcí	613-623
VI.	Závěry Soudu	624-667
VII.	Ustanovení likvidátora a náklady řízení	668-669

(www.nacionaliste.com), v němž se píše, že akci uspořádali AN a mimo jiné na ní vystoupila zástupkyně RWU a také A. Berčík (AN Sever), J. Bunda a M. Glas (AN Střední Čechy). Byla také vybrána částka 10 tis. Kč na pomoc nacionalistům persekovaným policií v ČR a v Polsku.

[608] Soud má za to, že v tomto bodu se vládě podařilo prokázat úzkou spoluprací DS a AN.

28. 10. 2009, 17. 11. 2009, 9. 12. 2009 Praha

[609] V průběhu jednání vypověděl svědek David Janda, navržený vládou, o dalších třech akcích, konaných koncem roku 2009 v Praze: 29. 10. na náměstí Jiřího z Poděbrad, 17. 11. na Národní třídě a 9. 12. u Vazební věznice Pankrác.

[610] Akce konané dne 28. 10. 2009 se nicméně svědek osobně neúčastnil a slyšel o ní pouze zprostředkovaně; vláda k ní nepředložila žádné důkazy. Rovněž o akci konané dne 9. 12. 2009 samostatně nehovořil. Z těchto dvou případů proto Soud nemůže dovozovat nic, co by mohlo být použito na podporu návrhu vlády na rozpuštění DS.

[611] K 17. 11. 2009 nicméně svědek D. Janda vypověděl, že na tento den uspořádal J. Bárta, aktivista NO a současně předseda MO DS Vlašim, tzv. Parník svobody. Akce se zúčastnilo cca 100 osob, mezi nimi i E. Sedláček. Konání této akce doložil svědek několika fotografiemi. Ve stejný den uskutečnila odpoledne neohlášené shromáždění na Národní třídě DS a jakkoliv vypadaly tyto obě akce oddělené, ve skutečnosti se jich zúčastnily stejné osoby. Na akci DS se podílely malé skupinky členů radikálních hnutí, zejména AN a NO. Toto shromáždění bylo rozhodnutím magistrátu rozpuštěno, načež podle svědka došlo ze strany účastníků demonstrace ke spáchání několika násilných trestných činů (útok na veřejného činitele, poškozování cizí věci apod.).

[612] Lze tak konstatovat, že citovaná akce ze dne 17. 11. 2009 prokazuje pokračování spolupráce DS s NO i v současnosti a také k násilné činnosti v přímé souvislosti s akcemi DS.

V.6.1 Zhodnocení veřejných akcí

[613] Na základě shora prezentovaného dokazování Soud dospěl k následujícím závěrům.

[614] Předně, v řízení bylo prokázáno, že DS při pořádání veřejných akcí často úzce spolupracuje s hnutími, které patří mezi subjekty pravicově extremistické, nacionalistické či dokonce neonacistické scény (viz podrobněji V.5). V tomto směru nepovažuje Soud za rozhodující, zda konkrétní akci svolala fyzická osoba spojená s některým z uvedených hnutí anebo přímo DS, jak při jednání opakovaně upozorňoval T. Vandas. Podstatné je, že DS pořádání těchto akcí buď podporovala (např. pozvánkami, umístovanými na svých webových stránkách), organizačně se na nich podílela, vystupovali na nich její představitelé anebo k nim přinejmenším vyjadřovala sympatie (např. v následných komentářích a „reportech“), takže jsou jí tyto akce přičitatelné.

[615] Konkrétně lze shrnout, že řada předestřených akcí prokazuje úzkou spoluprací DS s Autonomními nacionalisty (Beroun 24. 2. 2007, Kladno 29. 9. 2007, Praha 23. 2. 2008, Praha 15. 3. 2008, Praha 1. 5. 2008, Děčín 14. 6. 2008, Rokycany 6. 9. 2008, Kladno 28. 9. 2008, Janov 17. 11. 2008, Přerov 4. 4. 2009, Brno 1. 5. 2009, Kladno 28. 9. 2009, Praha 17. 11. 2009). Další akce byly pořádány (příp. podílel se na nich) s Národním odporem (Přerov 10. 3. 2007, Plzeň 21. 4. 2007, Brno 1. 5. 2007, Svitavy 21. 7. 2007, Kladno 29. 9. 2007, Praha 1. 5. 2008, Svitavy 26. 7. 2008, Rokycany 6. 9. 2008, Kladno 28. 9. 2008, Janov 17. 11. 2008, Přerov 4. 4. 2009, Brno 1. 5. 2009, Jihlava 6. 6. 2009, Most/Litvínov 6. 6. 2009, Praha 17. 11. 2009) a s RWU (Plzeň, 1. 3. 2008, Praha 1. 5. 2008, Svitavy 26. 7. 2008, Janov 17. 11. 2008, Brno 1. 5. 2009). Soud tak dospívá k závěru, že velmi úzké propojení a součinnost DS s NO, s AN

a s RWU byla prokázána konáním velkého počtu společných akcí, přičemž jejich frekvence a tématické zaměření vylučuje nahodilost.

[616] Jak uvedl Soud na jiném místě tohoto rozsudku (viz především IV.2), o návrhu rozhoduje podle skutkového stavu, který tu je v době jeho rozhodnutí. Rovněž s ohledem na překážku věci rozhodnuté je proto třeba vycházet primárně z aktuálních projevů činnosti DS a problematické akce dřívější, konané ještě před vydáním rozsudku *Dělnická strana I*, o nichž vláda věděla (resp. alespoň vědět mohla), mají pro posouzení nyní projednávané věci význam toliko kontextuální. Takto viděno Soud nicméně konstatuje, že frekvence a zaměření veřejných akcí, přičitatelných Dělnické straně, se v období před březnem 2009 a po něm nikterak zásadně nezměnila. Jakkoliv totiž nelze přehlédnout, že pomyslný „vrchol“ činnosti DS představuje z hlediska počtu účastníků a rozsahu a intenzity protiprávnosti „bitva o Janov“, konaná dne 17. 11. 2008, DS se později od této akce nijak nedistancovala a naopak pokračovala v podobných akcích, byť zatím neopakovala akci v takovém rozsahu. „Bitva o Janov“ se tak stala jakýmsi symbolem nastupující revoluce, její účastníci byli v prostředí členů a příznivců DS heroizováni a další akce aspirovaly na pomyslné pokračování této „bitvy“, která byla počátkem „Války“ se „Systémem“ – viz zejména demonstrace v Přerově 4. 4. 2009 a v Šarišských Michalanech dne 8. 8. 2009, které se na janovské události přímo odvolávaly. Jestliže tedy již před březnem 2009 byly v konkrétních akcích přičitatelných DS zřetelné prvky rasové nesnášenlivosti, násilí vůči skupinám obyvatel, xenofobie, antisemitismu a neonacismu, pokračovala tato strana ve stejném trendu i po uvedeném datu – viz zejména protest v Přerově 4. 4. 2009, 1. 5. 2009 v Brně, 18. 6. 2009 v Táboře a 8. 8. 2009 v Šarišských Michalanech.

[617] Soud nemohl přehlédnout ani prokázanou velmi úzkou a na reciprocitě založenou spolupráci s některými zahraničními nacionalistickými subjekty. Jakkoliv Soud nepopírá, že se v řadě případů jedná o subjekty působící legálně, nic to nemění na jejich převážně velmi vyhraněném extrémistickém způsobu profilace.

[618] Soud shledal zcela nevěrohodným vyjádření T. Vandase, že v podstatě ani dobře nevěděl, kdo konkrétně na akcích pořádaných DS vystoupí - o koho se jedná, jaký projev hodlá pronést; případně kdo ho vlastně pozval jako řečníka na akci, pořádanou někým jiným. Je totiž zřejmé, že realizace shromážděvacího práva není ničím jiným než jednou z forem svobody projevu. Každý, kdo shromáždění pořádá, jím proto hodlá vyjádřit určitý názor, prezentovat svoje myšlenky, politický program či ideologii anebo vyslovit nesouhlas s některými jevy. Pokud Soud pomine případy plánovaných diskusí a názorových střetů, o které v popisovaných akcích zjevně nešlo, pozve si organizátor shromáždění jako řečníka vždy takovou osobu, od které očekává názorovou spřízněnost a podporu. Jakkoliv tedy skutečně nelze úplně vyloučit, že v některých případech T. Vandas neznal konkrétní osoby organizátorů jednotlivých shromáždění, není to rozhodující. Podstatné je, že se vždy jednalo o akce názorově blízkých subjektů, o čemž nemá Soud sebemenší pochybnost.

[619] Při obsahovém hodnocení jednotlivých akcí Soud konstatuje, že některé z nich byly zaměřeny velmi xenofobním, rasově nenávisným a účelově provokativním směrem, resp. přinejmenším některé projevy na nich prezentované měly takovéto vyznění. Jako příklady právě takto orientovaných akcí Soud uvádí Brno 28. 6. 2008, Altenburg 13. 9. 2008 a Brno 1. 5. 2009. V několika případech se jednalo i o zjevnou podporu násilí proti některým skupinám obyvatel - Rokycany 6. 9. 2008, Litvínov 17. 11. 2008, Přerov 4. 4. 2009, Šarišské Michalany 8. 8. 2009. Přinejmenším v případě shromáždění v Praze 24. 5. 2009 a 17. 11. 2009 pak bylo prokázáno porušování veřejného pořádku, tj. neuposlechnutí rozpuštění shromáždění, a ve druhém případě i projevy násilí.

[620] Za velmi příznačné považuje Soud opakované vystupování představitele německého hnutí Freier Widerstand S. Pohla na akcích, které buď pořádala (Praha 1. 5. 2008) anebo se na nich podílela (Hradec Králové 16. 8. 2008, Brno 1. 5. 2009) DS. Projevy tohoto řečníka totiž nelze

označit jinak než jako propagaci nacistické ideologie, a jakkoliv tato skutečnost musela být představitelům DS známa, spolupracovali s ním opakovaně.

[621] Soud přisvědčil vládě rovněž v tom směru, že DS v některých případech zcela nepřipustným způsobem aspirovala na nahrazování činnosti orgánů veřejné moci. Zde má na mysli zejména všechny shora zmíněné akce konané v Litvínově/Janově a zejména jejich pokračování dne 4. 4. 2009 v Přerově. Smyslem politické strany je totiž legálním způsobem usilovat o dosažení moci a odpovědnosti s výkonem této moci spojené a za tím účelem získávat co nejširší veřejnou podporu. Po získání této politické moci je pak strana oprávněna hledat a nalézat politická řešení zjištěných problémů, a to např. cestou normotvorby či exekutivy, samozřejmě vždy v zákonných limitech. Je však zcela nepřijatelné, aby se samotná politická strana aktivně podílela na akcích, jejichž zjevným účelem je zastrahování či dokonce potrestání některých skupin obyvatelstva a činila tak - přinejmenším spoluprací - s ozbrojenými jedinci či dokonce s celými skupinami těchto jedinců. Takovéto formy aktivity totiž vedou až k faktickému porušování ustanovení § 5 odst. 2 Zákona, podle něhož strany a hnutí nesmějí být ozbrojeny a nesmějí zřizovat ozbrojené složky.

[622] Soud považuje za významné uvést, že řada z prezentovaných akcí proběhla zcela v souladu s právním řádem a rovněž jejich tématické zaměření v řadě případů nelze vnímat jako něco, co by mělo být jakkoliv zpochybňováno. Témata jako kritika kapitalismu, Evropské unie, NATO, legalizace drog, registrovaného partnerství, uznání Kosova apod. jsou zcela legitimní a je dokonce bytostným posláním politických stran se k takovýmto a dalším podobným problémům veřejně vyjadřovat, získávat pro svoje názory veřejnou podporu a oslovovat případné voliče. Jiná věc je ta, že v několika případech zaměření (resp. oficiální důvod ohlášení) veřejného shromáždění neodpovídalo jeho skutečnému průběhu a předneseným projevům. Kategorickým požadavkem pak samozřejmě zůstává, že takovéto šíření politických názorů se musí dít nenásilnou formou.

[623] Lze tak učinit závěr, že z provedeného dokazování k předestřeným akcím, na nichž se DS podílela, plyne (1.) velmi úzká personální a ideová provázanost DS s NO, AN, RWU a samozřejmě i s Dělnickou mládeží, a to i na akcích, které ve svém celkovém vyznění nelze považovat za protiprávní, a (2.) protiprávnost některých akcí jako celek.

VI. Závěry Soudu

[624] Při posuzování návrhu na rozpuštění politické strany se Soud – ve shodě se svojí dosavadní judikaturou - musel na prvním místě zabývat **protiprávností činnosti** takové strany. Protiprávní je v tomto směru i jednání rozporné s ustanovením § 4 Zákona. V rámci posuzování protiprávnosti činnosti strany bylo třeba zkoumat také slučitelnost ústavního či politického systému, o který strana usiluje, se základními principy demokratické společnosti, dále to, zda strana vyzývá k násilí a konečně otázku, zda její politický projekt respektuje pravidla demokracie, usiluje o jejich zničení nebo směřuje k porušování uznávaných práv a svobod (srov. zejm. odstavce 46, 53, 59 a 60 rozsudku *Dělnická strana I*).

[625] V nyní posuzované věci vláda vytkla Dělnické straně, že je její činnost v rozporu s ustanovením § 4 písm. a) Zákona, tedy porušuje ústavu a zákony, resp. jejím cílem je odstranění demokratických základů státu, a s ustanovením § 4 písm. d) Zákona, tedy ohrožuje mravnost, veřejný pořádek nebo práva a svobody občanů.

[626] V řízení bylo prokázáno, že skutečný program DS, nahlížený ve světle projevů představitelů a členů této strany, dále projevů, které zazněly na shromážděních organizovaných Dělnickou stranou, nebo kterých se tato strana účastnila, a názorů, jimž tato strana poskytuje prostor ve svém stranickém tisku, směřuje k vyvolávání národnostní, rasové, etnické a sociální nesnášenlivosti a ve svém důsledku ke snaze o omezení základních práv a svobod určitých skupin

obyvatel České republiky, zejména menšin (typicky romské, ale také vietnamské a židovské, dále obecněji přistěhovalců a lidí jiného původu, barvy pleti či sexuální orientace). Nenávistná rétorika DS vůči těmto skupinám se ani v posledním roce nijak nezměnila a Soud, který se zaměřil především na projevy této strany po březnu 2009, nemohl konstatovat snahu o změnu jejího programového směřování. V tomto ohledu proto Soud uzavřel, že program DS směřuje k odstranění demokratických základů právního státu, mezi které je nutno počítat respekt k ochraně uznávaných práv a svobod [§ 4 písm. a) Zákona]. Jakkoliv vláda porušení tohoto ustanovení nenamítla, poukazuje Soud i na ustanovení § 4 písm. c) Zákona, protože DS nepochybně směřuje k potlačení rovnoprávnosti občanů, a to zejména na základě národnostního klíče nebo sexuální orientace.

[627] Dále Soud zjistil, že programovou podobností i užívanou symbolikou DS navazuje na německý nacionální socialismus. Zde Soud připomíná roli, kterou hrál nacismus v dějinách a historické zkušenosti nejen České republiky, ale celé Evropy a světa. Právě s ohledem na tuto zkušenost je třeba vyjít z nevyvratitelného faktu, že nacionální socialismus je totalitní ideologií neslučitelnou s demokracií a základními lidskými právy, jehož cíle jednoznačně směřují k popření práv chráněných Úmluvou (vedle vládou citovaného rozhodnutí Evropské komise pro lidská práva ze dne 12. 10. 1989 ve věci *B. H., M. W., H. P. a G. K. proti Rakousku*, stížnost č. 12774/87, srov. např. také rozhodnutí ESLP ze dne 1. 2. 2000 ve věci *Schimanek proti Rakousku*, stížnost č. 32307/96). Dělnická strana v průběhu řízení tvrdila, že s nacismem nemá nic společného, nicméně průběh řízení a dokazování zcela zjevně její tvrzení vyvracel. Vzhledem k Soudem shledanému úmyslu Dělnické strany nahradit současný „Systém“ demokratického právního státu totalitní ideologií nacionálního socialismu nelze mít pochyb o předpokládaném porušení článku 9 odst. 2 Ústavy. Návaznost DS na tuto totalitní ideologii je také v rozporu s ustanovením § 4 písm. a) i d) Zákona, ve smyslu protiprávnosti směřující k odstranění demokratických základů státu a ohrožení práv a svobod občanů. Zároveň je třeba dodat, že sympatie DS k německému nacionálnímu socialismu z hlediska plynutí času nikterak neklesají.

[628] S návazností ideologie DS na německý nacionální socialismus souvisí rovněž zjištěná úzká provázanost této strany v podstatě se všemi významnými neonacistickými hnutími v České republice. V řízení bylo prokázáno, že DS v politické rovině postupně sjednotila podstatnou část, ne-li celé, pravicově extremistické spektrum. DS těmto hnutím vytváří politickou platformu pro pokus o určitou legitimizaci jejich světonázoru a zároveň v nezanedbatelném rozsahu poskytuje významným postavám těchto hnutí prostor ve svých stranických strukturách a na kandidátních listinách. Míra této spolupráce neklesá a DS poskytla krajně pravicovým aktivistům místo na svých kandidátních listinách nejen ve volbách do zastupitelstev krajů v říjnu 2008, nýbrž i ve volbách do Evropského parlamentu v červnu 2009 a v neuskutečněných volbách do Poslanecké sněmovny v říjnu 2009. Ze strany těchto hnutí DS naopak inkasuje především významnou podporu na svých shromážděních. Výjimečný není ani jev, kdy jsou shromáždění konána střídavě pod hlavičkou DS a jiného hnutí (ať již přímo, nebo jménem fyzické osoby). V prvním případě mají být některá shromáždění zaštitěna legitimitou politické strany, ve druhém je naopak snahou zamlžit odpovědnost za případné excesy, za projevy, které v průběhu shromáždění zazněly apod. V tomto směru ovšem Soud nepochyboval, vzhledem k účasti členů a projevům představitelů DS i na akcích pořádaných jinými hnutími, a naopak vzhledem k účasti sympatizantů extrémně pravicových hnutí na akcích DS, o koordinovaném postupu DS s pravicově extremistickou scénou. Jedná se o činnost, která potvrzuje snahu DS o odstranění demokratických základů státu [§ 4 písm. a) Zákona] a ohrožuje mravnost a veřejný pořádek [§ 4 písm. d) Zákona].

[629] Částečně v souvislosti s prokázanou spoluprací DS s neonacistickými hnutími Soud také uzavřel, že se DS nezříká při prosazování svých cílů ani násilí, toto násilí svou činností cíleně vyvolává a zároveň veřejně schvaluje a oslavuje násilí páchané svými členy a sympatizanty. Tento postoj DS je zřejmým porušením jedné z ústavních povinností politických stran (článek 5

Ústavy) a naplňuje tak § 4 písm. a) Zákona. Zároveň se jedná o postoj, který je s to ohrožit podstatným způsobem, byť zatím jen v lokálním rozsahu (v protikladu k celostátnímu) veřejný pořádek a práva a svobody občanů. Tím DS naplnila ustanovení § 4 písm. d) Zákona. Tato činnost DS je soustavná, dlouhodobá a Soud nezaznamenal v její intenzitě podstatný pokles ani v období po březnu 2009. V této souvislosti Soud poukazuje i na shromáždění konaná v posledním roce (např. Přerov, Šarišské Michaľany), která vyústila v násilné střety s pořádkovými silami a kde se DS jednoznačně postavila na stranu útočících „aktivistů“ (tvořených i jejími členy či představiteli). V případě Šarišských Michaľan v této souvislosti DS dokonce poukazovala (a to nikoliv poprvé) na „bitvu o Janov“, která je v podání DS setrvale prezentována jako součást jejího „boje se Systémem“.

[630] Jakkoliv samotná „bitva o Janov“ proběhla ještě před vydáním rozsudku *Dělnická strana I* a bylo proto především věcí vlády, aby ji uplatnila ve svém prvním návrhu, nemůže od ní Soud odhlédnout ani v nyní projednávané věci. Soud totiž sice rozhoduje podle stavu aktuálního v době rozhodnutí, ale „janovský kontext“ je i v současné činnosti DS všudypřítomný. „Bitva o Janov“ se pro DS a její sympatizanty stala symbolem: tzv. bojovníci z Janova jsou heroizováni, celá akce je považována za počátek revoluce a existuje snaha o její opakování. Právě zmíněné akce v Přerově a Šarišských Michaľanech, uskutečněné v roce 2009, měly zjevně na Janov navazovat. Byť není sporu o tom, že intenzita protiprávnosti a nebezpečnosti těchto následných akcí byla výrazně nižší, nemění to nic na věci, že DS zcela zjevně na účast na podobných akcích do budoucna nejen nerezignovala, nýbrž hodlá v nich pokračovat i nadále.

[631] V těchto případech Soud poukazuje rovněž na ustanovení § 5 odst. 1 Zákona, podle něhož strany a hnutí jsou odděleny od státu. „*Nesmějí vykonávat funkce státních orgánů ani tyto orgány nabrazovat.*“ Jak bylo nicméně v řízení prokázáno, právě u těchto akcí DS toto zákonné ustanovení porušila, jelikož se namísto hledání politických řešení snažila o potlačení tamějších existujících problémů bez jakéhokoliv demokraticky nabytého mandátu, a to formou nasazování svých mnohdy ozbrojených členů a stoupců, a to více či méně organizovaných (např. v Ochranných sborech). Tím se DS snažila v rozporu s citovaným zákonným ustanovením nahradit činnost příslušných státních a samosprávných orgánů a také pořádkových sil.

[632] Soud proto dospívá k přesvědčení, že jednání DS tvoří ve svém souhrnném posouzení jasný obrázek naplňování strategie k prosazování politického programu a dosažení společenského modelu, který je v příkrém rozporu s koncepcí demokratického právního státu.

[633] Soud si je zároveň vědom skutečnosti, že politickou stranu nelze postihnout jen pro její kritiku právního a ústavního pořádku státu. Soud ani nepochybuje, že některá z témat, jichž se Dělnická strana chopila, odráží skutečné a hluboké společenské problémy. Problémy, jejichž řešení, a mnohdy i jen diskuse o nich, jsou často vytěsňovány z veřejné debaty a haleny jazykem politické korektnosti až do ztráty jejich obrysů. Na tomto místě proto Soud zdůrazňuje, že pojmenování palčivých a bolestivých problémů společnosti je bytostným právem každého jednotlivce i politické strany. Limitem nemůže být ani používání politicky korektního jazyka, které může být vnímáno toliko jako dělítko mezi „společensky slušnými“ a „společensky neslušnými“, nikoliv však již jako kritérium určení protiprávnosti, tím méně pak kritérium pro rozpuštění politické strany. Svoboda projevu musí být zachována i tehdy, když určité projevy mohou být vnímány jako velmi kontroverzní a i když se drtivá většina společnosti s kritikou neztotožní. Toto právo totiž tvoří jeden z úhelných kamenů demokratického právního státu.

[634] I svoboda projevu má ovšem své meze. V rozsudku *Komunistický svaz mládeže* Soud konstatoval, že „*extrémním názorům a sdružením založeným k jejich šíření lze ... cestou administrativní represe zasáhnout až tehdy, vznikne-li nikoli jen hypotetické nebezpečí, že uvedené extrémní názory či jejich důsledky mohou začít být skutečně prosazovány a realizovány*“ s tím, že „*že mezi hlásáním extrémních názorů a jejich prosazováním a uskutečňováním existuje nezřídka jen velmi tenká a nezřetelná dělící linie. Vzhledem k základní roli, jakou svoboda sdružovací, a s ní spojená svoboda projevu, v pluralitní společnosti*

brají, však může administrativní represe v těchto hraničních případech nastoupit teprve tehdy, je-li možno se rozumně domnívat, že nepřikročení k zásahu by již pravděpodobně vedlo k reálnému obrožení práv a svobod občanů či hodnot, na nichž je demokratický právní stát založen“. Potud obecně vyslovený názor Soudu platí i v nyní posuzované věci DS. Podstatná odlišnost mezi rozhodováním Soudu ve věci *Komunistického svazu mládeže* a v nyní posuzované věci ovšem vyplývá z části rozsudku *Komunistický svaz mládeže*, podle níž rozhodnutí o rozpuštění tehdy posuzovaného sdružení neobsahovalo „úvahu o intenzitě brožby pro demokratické zřízení, vyjma zveřejnění programu na webových stránkách“, dále nebyla „popsána konkrétní činnost stěžovatele, jeho členů či sympatizantů“ a konečně správní orgán nezmínil „ani možné vazby stěžovatele na jiné politické subjekty, zejména politické strany hlásící se k extrémní levici“. V nyní posuzované věci Soud vycházel z podstatně širšího zkoumání DS, než pouze z programu umístěného na jejích webových stránkách. Zde Soud připomíná celé odůvodnění shora, které v jednotlivých aspektech faktického programu a činnosti DS shledalo protiprávnost. Tato protiprávnost nespočívala v tom, že DS pojmenovávala radikálním jazykem některé společenské problémy, ale v tom, že se v diskusi (mj.) o nich a ve své činnosti a řešeních uchýlila do náruče totalitní ideologie, nenávisti a zejména výzvam a podněcování k násilí i k samotnému násilí.

[635] Po shledané protiprávnosti programu a činnosti DS se Soud zabýval **přičitatelností** zkoumaného jednání této politické straně (srov. také rozsudek *Dělnická strana I*, bod 52).

[636] O přičitatelnosti programu Dělnické straně nebylo pochyb. Podobně i ve vztahu k předvolebním spotům DS, z nichž Soud také vycházel, byla přičitatelnost jednoznačná.

[637] V případě některých projevů představitelů DS její předseda při jednání tvrdil, že se jedná o jejich osobní názory, které nelze přičíst straně. V tomto ohledu ovšem neměl pravdu. Veškeré projevy představitelů DS, jimiž se Soud zabýval, zazněly na shromážděních této strany, případně na shromážděních subjektů, s nimiž DS dlouhodobě a opakovaně spolupracuje, a představitelé DS na nich vystupovali právě ve svých stranických pozicích. Podobně články a texty, které tyto představitelé uveřejnili ve stranickém tisku, nejsou ničím jiným, než určovaním ideového směřování strany. Soud na tomto místě připomíná, že politické strany jsou obecně vnímány především prostřednictvím projevů a vyjádření svých představitelů a dalších „mediálních“ tváří. V klipovité současnosti politické programy nabývají váhu zejména v podobě, ve které jsou veřejnosti přibližovány jednotlivými osobnostmi politických stran.

[638] Přičitatelnost projevů lokálních představitelů DS, jejích členů a kandidátů, ze kterých Soud vycházel, dovedl především na základě toho, že byly stejně jako projevy jejích představitelů přednášeny na shromážděních DS nebo jejích spřátelených subjektů, případně byly publikovány v jejím stranickém tisku. DS se od nich nikdy nedistancovala, což je zcela pochopitelné, protože tyto projevy a texty ideově i hodnotově odpovídaly rétorice představitelů strany a navazovaly na ni. Sloužily tedy především pro dokreslení a dobarvení obrazu, jehož podstatné rysy již dříve vplynuly z projevů představitelů DS.

[639] Podobně Soud přičetl Dělnické straně projevy, které zazněly na jejích shromážděních, případně na shromážděních s ní spřátelených subjektů, jichž se zástupci DS účastnili. I v tomto případě Soud vycházel ze stavu, kdy se jednalo o osoby zvané na shromáždění DS pravidelně a opakovaně, případně o shromáždění subjektů, s nimiž DS dlouhodobě spolupracovala. Za situace, kdy tyto osoby přednesly např. zjevně rasistický nebo antisemitský projev, případně se více méně nezastřeně přihlásily prostřednictvím odkazu na tzv. Třetí říši k nacismu (viz např. projevy S. Pohla z hnutí Freier Widerstand), a Dělnická strana je přesto pozvala na další shromáždění či s nimi dále spolupracovala, nebo dokonce tato shromáždění a projevy zpětně kladně hodnotila ve svém stranickém tisku, neměl Soud o přičitatelnosti takových projevů straně nejmenších pochyb. Uvedený závěr platí tím spíše, že i tyto projevy zapadaly do obrazu Dělnické strany, který vyvstal již ve světle jejího programu

a projevů jejích představitelů a nebyly „nově přičtenými“ protiprávnostmi, jež by neměly oporu v jednání strany samotné.

[640] Konečně pak Soud uzavírá, že Dělnické straně bylo možné přičíst i názory osob, které nejsou jejími představiteli či veřejně známými členy, a které se objevily na stránkách jejího stranického tisku. V tomto závěru Soud vyšel ze skutečnosti, že šéfredaktorem tohoto tisku je člen představenstva DS a i tyto texty hodnocené Soudem odpovídají již dříve nastíněné podobě DS. Ani zde se tedy nejedná o texty, na jejichž základě by Soud přičetl Dělnické straně dříve nezkoumanou protiprávnost, ale o názory, které pouze potvrzují i jinými důkazy prokázané ideové a hodnotové směřování DS. Soud má totiž na základě provedeného dokazování za zcela zřejmé, že Dělnické listy nejsou koncipovány jako periodikum laděné polemickým směrem, kde by např. probíhala otevřená diskuse nad spornými tématy. Naopak, jde o platformu prezentace pouze určitého, velmi specifického a ideologicky jednostranného názorového proudu, z něhož nevybočují prakticky žádné publikované texty. Za této situace proto není určující, zda ten který autor prokazatelně je organizován v DS, případně zda je oprávněn za tuto stranu jednat.

[641] Soud tedy dospěl k závěru, že v řízení byla prokázána přičitatelnost protiprávního jednání Dělnické straně.

[642] Dále Soud přikročil k přezkumu **bezprostřednosti rizika** ohrožení demokracie. Stát pochopitelně může zabránit realizaci politického projektu, neslučitelného se základními právními a ústavními principy, ještě dříve, než bude uveden v život konkrétními akty, které mohou ohrozit občanský smír a demokratický režim v zemi, musí ovšem existovat skutečné a bezprostřední nebezpečí ohrožení demokracie. Rozpuštění strany není jen reakcí na její chování v minulosti, ale je především do budoucna namířeným aktem bránící se demokracie proti reálně existujícímu nebezpečí. Pro hodnocení činnosti politické strany, spojené se snahou získat úplný obraz o jejích aktivitách, může být relevantní i jednání této strany v minulosti. Zároveň podle konkrétních okolností může být např. důležité, zda a jakým způsobem se strana distancovala od svých dřívějších činů, zda a jak se změnila její členská základna a vedení, zda došlo k zásadnímu programovému posunu apod. (srov. rozsudek *Dělnická strana I*, zejm. odstavce 54, 56).

[643] Zde Soud především konstatuje, že rizikem ohrožení demokracie v citovaném rozsudku nerozuměl pouze míru pravděpodobnosti, s níž strana získá parlamentní většinu a poté formálně „obráť kormidlo“ státoprávního uspořádání směrem z demokratických vod. Rizikem ohrožení demokracie je třeba rozumět i stav, kdy je strana schopna třeba jen na lokální úrovni účinně destabilizovat stávající institucionální a právní systém, a zejména stav, kdy tak může činit či dokonce činí opakovaně a stát jen s vynaložením nepřiměřeného úsilí a prostředků garantuje ochranu práv a svobod obyvatel dané lokality. Pokud je výsledkem jednání politické strany v určité lokalitě nejen přímá destabilizace tohoto místa, ale i zprostředkované riziko destabilizace a případně společensky nežádoucích jevů (eskalace násilí) v jiných lokalitách, je již možné hovořit o bezprostředním nebezpečí ohrožení demokracie. Toto ohrožení se tedy nemusí zdát v jednom okamžiku zjevným všem obyvatelům celého státu.

[644] V tomto směru DS dosáhla stupně, kdy již může představovat aktuální riziko pro demokracii, jakkoliv zatím spíše na lokální než na celostátní úrovni. Příklad „bitvy o Janov“ ukázal, že tato strana je schopna prostřednictvím s ní spolupracujících neonacistických hnutí motivovat nezanedbatelné síly k násilí směřujícímu proti reálně ohroženým skupinám obyvatel. DS se od události nejen nijak nedistancovala, ale dokonce se k ní jednoznačně hlásí, zcela cíleně vytváří legendu „bitvy o Janov“ jako počátku „revoluce“ v „boji se Systémem“, heroizuje „spolubojovníky“, kteří se prokazatelně dopustili ozbrojeného násilí. DS naopak odsuzuje pořádkové síly za zásah, přestože byl podle provedeného dokazování přiměřený způsobu útoku „aktivistů“, a dosud se snaží této události politicky využívat. Důležitá je i personální a ideová

podpora DS dalším akcím podobného charakteru, třebaže zatím nedosáhly rozměru srovnatelného s událostmi v Litvínově/Janově dne 17. 11. 2008.

[645] Za velmi významnou považuje Soud z hlediska zmíněné bezprostřednosti rizika skutečnost, že DS v současnosti představuje prakticky monopolní, vysoce organizovanou, politickou platformu pro všechny významné pravicově extrémistické subjekty působící v České republice. Je zcela zřejmé, že v každé demokratické společnosti existuje a bude existovat určitá skupina občanů, kteří se negativně vymezují vůči ústavnímu a politickému systému jako celku a ve svých aktivitách se nezdráhají ani používat násilí vůči jiným. Soud má za to, že v řízení bylo prokázáno (zejm. výpověďmi svědků Nováka a Choboly), že řada těchto jedinců nalézá svoji seberealizaci právě v projevovaném násilí (např. jako součást tzv. hooligans některých fotbalových klubů), ve velmi vyhraněném hudebním směru (tzv. white power music) a počínaje rokem 2007 také na politické scéně stále těsnějším zapojením do aktivit Dělnické strany. Tyto aktivity však ani v rámci strany nejsou ryze politické, ale jak ukázal příklad některých shora popsaných shromáždění, představují prolnutí politiky a násilí. Míra jeho nebezpečnosti je podstatně zvýšena organizovaností, kterou umožňuje struktura DS. Tato organizovanost se prakticky projevuje zejména způsobem provádění veřejných akcí, formou komunikace mezi členy a stoupenci DS, napojení na jiné pravicově extremistické subjekty atd. Specifickým znakem těchto aktivit je jejich celostátní provázanost, projevující se v účasti jednotlivců z celého území České republiky. Cílem účastníků těchto akcí je často násilí, rasové útoky, narušování veřejného pořádku a další jevy, které jsou v demokratickém právním státě nežádoucí.

[646] Demokratický právní stát na tato rizika musí odpovídajícím a proporcionálním způsobem reagovat, a to jak v individuální sféře (správněprávní a trestní odpovědnost jedinců), tak i ve vztahu k politické straně. Pokud totiž v nyní projednávané věci bylo zjištěno, že nezanedbatelná část kandidátů DS ve volbách je úzce spojena s extrémistickými hnutími (AN, NO, RWU), tyto subjekty se podílejí na konkrétních akcích DS a existuje zcela zjevné propojení i v ideové oblasti, nelze vnímat Dělnickou stranu jinak než jako prostředek pro realizaci politických cílů těchto extrémistických skupin. Bylo by naivní domnívat se, že tyto cíle, daleko otevřeněji prezentované zmíněnými hnutími (otevřený rasismus, etnická nesnášenlivost, xenofobie, antisemitismus, neonacistické tendence, výzvy k násilí proti skupinám obyvatel, násilí a trestná činnost jako výrazný průvodní jev řady aktivit), nejsou a nebudou transformovány do podoby konkrétních kroků v politické oblasti, vždy samozřejmě v závislosti na stupni dosažené politické moci (úroveň obecních samospráv, krajský stupeň, případně až úroveň celostátní). V tom spatřuje Soud velmi intenzivní hrozbu pro celý ústavní systém.

[647] Relevantní je rovněž skutečnost, že - jak Soud již shora konstatoval - u strany v současnosti nedošlo v zásadě k žádnému programovému posunu, natožpak významnému. Faktický program, interpretovaný ve světle nenávislné rétoriky představitelů a členů této strany, tedy neztratil nic ze své „údernosti“ vůči některým menšinám a ze svého jednoznačného směřování k okleštění jejich základních práv a svobod. V tomto směru nemohlo být o zřeknutí se dřívějšího jednání ani řeči a příkladem lze připomenout třeba výslovné odmítnutí předsedy DS distancovat se (přes dotaz Soudu) od zjevně a silně antisemitských projevů, které zazněly na shromáždění spolupořádaném touto stranou (1. 5. 2008) – v tomto směru proto naopak stále platí text 1. místopředsedy DS, který celé shromáždění i jeho ideový obsah ve stranickém tisku DS výrazně adoroval.

[648] Podobně i zalíbení DS v německém nacionálním socialismu zůstává stabilní charakteristikou této strany. Zde může sloužit příkladem nezměněného přístupu DS opakovaná účast řečníka oslavujícího tzv. Třetí říši (S. Pohl z hnutí Freier Widerstand) na shromážděních DS, naposledy 1. 5. 2009 v Brně. Soud také připomíná, že se v případě nacismu jedná o ideologii genocidního totalitního režimu. Debata o legitimitě obhajování jeho myšlenek se proto jeví zcela absurdní.

[649] V řízení nebylo ani prokázáno, že by v DS existoval trend k proměně vedení strany a členské základny směrem k méně extrémním protiprávním projevům. Co do změn v členské základně, ty Soud nemohl posoudit, protože neměl k dispozici v podstatě žádné relevantní údaje, které by se členů DS týkaly. Předseda DS se při jednání ohradil proti tvrzení vlády o počtu členů a nabídl vlastní údaj, ten ovšem zůstal stejně jako v případě vlády jen v rovině tvrzení. U některých osob, kde bylo tvrzeno jejich členství v DS, předseda této strany při prokazování jejich sepětí s neonacistickým hnutím zdůrazňoval, že nejsou členy DS, způsobem naznačujícím, že se stranou neměli nic společného. Vzápětí však k dotazu Soudu u některých připustil, že v minulosti byly členy strany. Vzhledem k tomu, že v zásadě u žádné osoby, jíž se Soud ve zmiňovaném kontextu zabýval, DS nenabídla konkrétní údaje týkající se jejího členství, ukončení členství a důvodů takového ukončení, tím méně aby nabídla Soudu důkazy k podobným tvrzením, nebylo možné učinit k možné proměně členské základny žádný závěr ve prospěch ani v neprospěch DS. Soud zde proto zdůrazňuje, že vycházel především z nezpochybnitelných údajů na kandidátních listinách DS a z projevů jednotlivých osob hlásících se k členství ve straně, pokud DS jejich členství nepopřela.

[650] K nyní rozebíranému kritériu tak Soud uzavřel, že DS představuje schopností a prozatím na lokální úrovni projevenou snahou o destabilizaci poměrů a eskalaci násilí bezprostřední riziko ohrožení demokracie.

[651] Konečně pak Soud zkoumal, zda zamýšlený zásah, tj. rozpuštění této strany, je přiměřený sledovanému cíli, tzn. zda není narušena **proporcionalita** mezi omezením práva sdružovat se v politických stranách a zájmem společnosti na ochraně jiných hodnot. Soud v tomto směru připomíná, že hodnocení otázky proporcionality musí respektovat principy nastíněné v části V.1 (odst. 230 a násl.).

[652] V souladu se zásadou proporcionality musí být zásah do práva sdružovat se v politických stranách přiměřený sledovaným legitimním cílům. V případě návrhu na rozpuštění politické strany je proto nutné zkoumat, zda existovaly mírnější prostředky, jichž mohlo být proti dané straně použito, a zda rozpuštění svým právním významem odpovídá důvodu, pro který je navrhováno, resp. zda je ekvivalentní hodnotě či cíli, které mají být chráněny. Nikoliv každé porušení práva nebo ohrožení právem chráněných hodnot může vést k zásahu do práva na sdružování v politických stranách, ale musí se jednat o intenzivní porušení či ohrožení těchto hodnot. Pouze zájem na ochraně ohrožených práv, která jsou svojí hodnotou srovnatelná s právem sdružovat se v politických stranách, může vyvážit zásah do tohoto práva (srov. rozsudek *Dělnická strana I*, zejm. odstavce 57 a 61).

[653] Soud již shora uvedl, že obrana Dělnické strany byla v řízení vedena taktikou zdůrazňované náhodnosti jednotlivých jí vytykánych skutečností. Procesní strategie DS měla své racionální jádro, protože závažnost protiprávnosti celé řady z jejích projevů a jiného jednání nevyplývala najevo nahlížena osamoceně, ale jak Soud naznačil - teprve v rámci ostatních prokazovaných skutečností. Tato situace ovšem do značné míry snižuje možnost efektivní nápravy DS v návaznosti na případný individuální postih jednotlivých fyzických osob. Dále je třeba podotknout, že v některých případech, kdy nepochybně došlo ke spáchání mnoha trestných činů, byl okamžitý efektivní individuální postih obtížný – typicky v případě shromáždění, zejména násilných, jichž se účastnil větší počet osob, byly pořádkové síly natolik vázány ochranou skupin, proti nimž útoky směřovaly, a útoky byly natolik masivní a rozsáhlé, že bylo spíše výjimečně možné bezodkladně postihnout jednotlivé pachatele konkrétních trestných činů či přestupků. Konečně je třeba nahlédnout také na to, v čem je spatřována protiprávnost činnosti DS. Ta totiž z podstaty vytykáneho jednání limituje možný individuální postih konkrétních fyzických osob. DS poskytnutím své organizační struktury a politické legitimacy krajně pravicovým hnutím vytváří prostředí usnadňující páchaní protiprávních činů (zejm. trestných činů a přestupků). Postih jednotlivců je za této situace mířen proti následku, nikoliv příčině uvedeného jevu. Soud zdůrazňuje, že jeho závěr nemůže a nesmí vést k rezignaci

Policie ČR na stíhání a postih trestných činů páchaných jednotlivci, byť by tak činili v souvislosti s politickou činností určité strany. V podobném případě se Soud vždy musí zabývat tím, zda mohl být individuální postih protiprávního jednání jednotlivců dostatečně efektivním prostředkem k ochraně hodnot ohrožovaných činností určité strany nebo jejich členů.

[654] Program Dělnické strany, její skutečný program získávající obrysy teprve ve světle projevů a článků jejích představitelů, její ideové směřování, její opora v myšlenkách, hodnotách i symbolice německého nacionálního socialismu, její nezanedbatelná personální provázanost s krajně pravicovými a neonacistickými uskupeními, a konec konců i její více či méně zastíraná a zastřená účast na veřejných shromážděních krajně pravicových extremistů a podpora akcím pogromistického charakteru, při nichž došlo k ozbrojeným násilným střetům s Policií ČR a jinými pořádkovými silami, nenechávají pochyb o tom, že DS zakládá svoji existenci na vzbuzování nenávisti k různým etnickým a sociálním skupinám, líčeným jako nepřátelé a na vytváření obrazu světa jako bojiště.

[655] Carl Gustav Jung napsal: „*Skutečná existence nepřítel, na něhož je možno svést veškeré zlo, znamená pro svědomí člověka nesmírnou úlevu. Můžeme alespoň bez zábran říci, kdo je ten ďábel, a je nám pak jasné, že příčina našeho neštěstí se nachází vně, a nikoli snad v našem postoji.*“. Citát trefně ukazuje, jakým způsobem je nastavena ideologie DS. Zničení nepřítel, jeho zahubení, vede k očistě našeho světa, kaženého nikoliv námi.

[656] Dělnická strana byla podle Soudu právem označena jako strana vyznávající totalitní ideologii, jako strana hlásící se ke společenskému modelu, který byl zavržen po způsobení nevýslovného utrpení desítkám milionů lidí, a který přes odstup více než půl století neztratil nic z negativního příkladu budoucím generacím. Soud však přesto opět připomíná Jungovu myšlenku – jen v obráceném směru. Lze připustit, že označení Dělnické strany jako subjektu nepřátelského demokratickému právnímu státu může přinést úlevu veřejnému svědomí. Společnost si ovšem musí být vědoma toho, že příčina existence Dělnické strany leží uvnitř jí samotné. Dělnická strana není vnější nepřítel, je to jedna z tváří této společnosti. Problémy této společnosti, na které DS v některých případech legitimně poukazovala a kterých využila či zneužila, samozřejmě rozpuštěním této strany nezmizí. Soud nicméně připomíná, že navrhovaná řešení těchto problémů musí důsledně respektovat principy právního státu, zejména ochranu základních práv a svobod.

[657] Zároveň Soud podotýká a zdůrazňuje, že ideologie hlásaná Dělnickou stranou, ani ti, kteří se k ní hlásí, rozpuštěním strany neopustí veřejný prostor. Tento krok nevymaže extrémní a extremistické názory z politického života a tím méně ze společnosti. Tvrdil-li v této souvislosti předseda Dělnické strany, že její členové a příznivci mohou přijít o značku, nikoliv však o své názory, měl beze zbytku pravdu. Bylo by v bytostném rozporu se základními hodnotami této společnosti určovat myšlenky, které její členové mohou zastávat. A přestože lze, na rozdíl od zastávání názorů, omezit jejich veřejné hlásání, členům DS nelze bránit a zabránit ani v založení nové politické strany v případě rozpuštění té předchozí. Český právní řád nezná sankci odnětí občanských práv a členové politické strany se mohou i v případě jejího rozpuštění nadále politicky angažovat. Rozpuštění DS proto znamená pouze její vyřazení ze soutěže politických stran, nikoliv vyřazení jejích představitelů a členů – byť lze připustit, že obtíže spojené s přechodem do jiného politického subjektu nebo se založením nové politické strany znamenají zásah (právem aprobebovaný) do jejich politických práv a třeba jen krátkodobé omezení jejich možnosti usilovat o politickou moc.

[658] Za této situace je legitimní se ptát, zda má vůbec smysl činit takový krok, jakým je rozpuštění Dělnické strany. Soud dospěl k závěru, že má. Nezávisle na možné „reinkarnaci“ Dělnické strany v podobě jiného politického subjektu totiž Soud dospěl k závěru, že je nutné jasně pojmenovat hodnoty prosazované touto stranou, jednoznačně konstatovat, že ideologie navazující na totalitní konstrukci nacionálního socialismu představuje zlo,

a že existující systém právních hodnot České republiky není s takovou ideologií kompatibilní. Soud připomíná, že rozhodnutí o rozpuštění politické strany má významnou preventivní funkci. Byť by stejní členové rozpuštěné politické strany či kdokoliv jiný založili nový politický subjekt, musí tak činit s vědomím předchozího rozpuštění, které nastavuje hranice jejich budoucímu jednání.

[659] V úvahách o bezprostřednosti hrozby a zejména přiměřenosti prostředků k jeho dosažení se Soud zabýval otázkou, zda byl vzestup ideologií, které se následně ukázaly vést k totalitním režimům, zadržitelný či nezadržitelný. Jak rozpoznat znamení doby, kdy se již vzestup nedá zastavit? Kdy je hrozba na jedné straně dostatečně bezprostřední, ale zásah na straně druhé ještě přiměřený?

[660] Rozhodnutí v tomto směru není jednoduchým dosazením proměnných skutkových zjištění do triviální rovnice právní úpravy - Soud vážil základní kameny, tvořící pilíře současného společenského uspořádání.

[661] Na jedné straně stojí svoboda projevu, spojená s právem sdružovacím, navíc v demokratickém právním státě se zvláště chráněným právem sdružování v politických stranách. Politické strany jsou v zásadě jedinými subjekty schopnými efektivně usilovat o institucionalizovanou moc ve státě. Rozpustit politickou stranu znamená alespoň dočasně odeprít jejím členům možnost usilovat o tuto formu moci, tedy omezit jejich politická práva. Proto takový zásadní krok může být odůvodněn pouze ochranou práv stejně důležitých, jako svobodná politická soutěž.

[662] Těmi jsou na druhé misce vah základní lidská práva a svobody. Sociální smír moderního demokratického právního státu je charakterizován demokratickým prvkem, tedy vládou většiny, která je však omezena právem – katalogem základních lidských práv a svobod, chránících i před většinou nejužší nedotknutelné jádro individuální svobody. V řízení bylo bez nejmenších pochyb prokázáno, že program Dělnické strany i její kroky, vedoucí k naplňování programu, směřují k rozvrácení takto popsaného fungování společnosti. Současně Dělnická strana navazuje na ideologii německého nacionálního socialismu, byť částečně v jeho „modernějším“ neonacistickém provedení. Cíle DS tak bez jakýchkoliv pochybností směřují k popření základních lidských práv a svobod.

[663] Dělnická strana se zaštiťovala svobodou projevu a právem sdružování. Nikdo, ani politická strana, se však nemůže účinně dovolávat ochrany svých vlastních základních práv a svobod, uplatňovaných s cílem ohrožovat nebo porušovat základní práva a svobody jiných. Výkladovým vodítkem je v tomto směru článek 17 Úmluvy, podle nějž nic v Úmluvě nemůže být vykládáno tak, jako by dávalo státu, skupině nebo jednotlivci jakékoliv právo vyvíjet činnost nebo dopouštět se činů zaměřených na zničení kteréhokoliv práva a svobody přiznané Úmluvou nebo na omezování těchto práv a svobod ve větším rozsahu, než to Úmluva stanoví (srov. např. rozhodnutí ESLP ze dne 8. 6. 1976, *Engel a spol. proti Nizozemí*, stížnosti č. 5100/71, 5101/71, 5102/71, 5354/72, 5370/72, nebo rozhodnutí o nepřijatelnosti ze dne 20. 2. 2007, *Pavel Ivanov proti Rusku*, stížnost č. 35222/04).

[664] Za této situace se nakonec i rozhodování Soudu jevílo vážením mezi dvěma konkurujícími si právy, ale za současného zneužití jednoho z nich ve smyslu článku 17 Úmluvy, připouštějícího i omezení sdružovacího práva (vč. sdružování v politických stranách) podle článku 11 odst. 2 Úmluvy. Soud totiž posuzoval stav, kdy se Dělnická strana zaštiťovala svobodou projevu a právem sdružovacím především proto, aby mohla směřovat k omezení základních lidských práv a svobod jí napadaných sociálních skupin. Historie přitom ukazuje, i na příkladu německého nacionálního socialismu, že vůle většiny představující zvůli vůči menšině se nakonec obrací proti všem.

[665] Závěr Soudu v předchozím odstavci podstatným způsobem snižuje možnost Dělnické strany účinně namítat porušení práva na svobodu projevu či práva sdružovacího. Jinými slovy, strana, která hrála politickou hru násilně a s nacionálně socialistickými kartami, musí počítat s tím, že v případě návrhu na její rozpuštění jsou tyto karty Černým Petrem, s nímž nelze vyhrát. V jeho světle Soud hodnotil i přiměřenost zásahu. Byla-li by Dělnická strana moderní radikální stranou evropského střihu, bylo by nutné zkoumat, nakolik historií dosud neotestovaný mix jejích programových bodů může ohrozit základy demokracie, nakolik má taková strana potenciál realizovat svůj program nebo jeho části, a nakolik lze vyřazením některých částí jejího programu nebo postihem některých jejích projevů snížit míru její společenské nebezpečnosti na akceptovatelný standard současné demokratické společnosti.

[666] Dělnická strana však není v takovém postavení. Soud na základě provedeného dokazování dovedl její ideové navázání na nacionální socialismus a neonacismus, stejně jako podporu násilí. To se projevilo nejprve v personální rovině, když DS absorbovala osoby z neonacistické, resp. krajně pravicové scény neštítící se násilí a následně svojí strukturou i ideově podporovala a oslavovala akce, na nichž k násilí došlo. Jedná se o podstatné skutečnosti, které potenciál DS zařadit se po bok politických stran fungujících v souladu se zákonem limitně přibližují nule. DS se těchto charakteristik navíc nezbavila ani po předchozím návrhu na její rozpuštění. Kalkulovat o zamítnutí návrhu po všech shora uvedených zjištěních Soudu s poukazem na to, že se stát měl nejprve pokusit o použití mírnějších prostředků k „nápravě“ DS, by pak bylo alibistickým zavíráním očí před zjevnou skutečností. Tato strana je založena na své dlouhodobé a nepřerušované ideologii nenávisti a násilí a je natolik pevně personálně i hodnotově spojena s krajně pravicovými hnutími v České republice, že její změna prakticky není možná. Vedla by totiž k popření samotných důvodů její existence. Za této situace pak nebylo namístě učinit závěr o pouhém pozastavení činnosti DS.

[667] Soud proto neměl pochyb, že rozpuštění Dělnické strany není v rozporu ani s kriteriem proporcionality tohoto zásahu.

VII. Ustanovení likvidátora a náklady řízení

[668] Podle ustanovení § 13 odst. 6 Zákona určil Soud likvidátorem Mgr. Radslava Janečka, advokáta se sídlem Bubeníčková 44, Brno, který s tímto určením souhlasí. Tento bude postupovat přiměřeně podle předpisů o likvidaci majetku a závazků obchodních společností (§ 12 odst. 4 Zákona).

[669] Výrok o nákladech řízení se opírá o ustanovení § 60 odst. 1 s. ř. s. Odpůrce ve věci úspěšný nebyl, takže mu náhrada nákladů řízení ze zákona nenáleží. Navrhovatel sice byl ve věci plně úspěšný, nicméně Soud vycházel toho, že má právo na náhradu nákladů řízení toliko „důvodně vynaložených“. V nyní projednávané věci Soud dospěl k závěru, že navrhovatelem byla vláda, která disponuje dostatečným odborným aparátem tak, aby se nemusela nechat zastupovat advokátem na základě plné moci. Ostatně, tento případ je první, kdy se vláda nechala v tomto typu řízení zastupovat; ve všech ostatních případech za ni před Soudem jednal zaměstnanec Ministerstva vnitra. Soud má navíc za to, že se z povahy věci nejedná o natolik specializovanou agendu, která by legitimovala využití externích odborníků pro zastupování v soudním řízení. Vláda nad rámec nákladů zastoupení jiné náklady řízení nepožadovala.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky podle soudního řádu správního přípustné.

Politická strana **je oprávněna** podat návrh podle článku 87 odst. 1 písm. j) Ústavy, jestliže tvrdí, že rozhodnutí o jejím rozpuštění není ve shodě s ústavními nebo jinými zákony. Návrh lze podat ve lhůtě třiceti dnů od právní moci tohoto rozsudku k Ústavnímu soudu, podání návrhu má odkladný účinek (§ 73 odst. 1, 2; § 79 odst. 1 věta druhá zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů).

V Brně dne 17. února 2010

JUDr. Vojtěch Šimíček
předseda senátu